

פרסום הנס ומרכזיותו בחנוכה

רועי ידידיה

ידוע ומפורסם הדבר כי בחג החנוכה יש עיקרון חשוב של פרסום הנס, ולכן ציוו אותנו חכמים להדליק נרות זכר לנס פך השמן שהתרחש בתקופת החשמונאים. הרמב"ם אומר (הלכות חנוכה פ"ד הי"ב):

מצות נר חנוכה חביבה היא עד מאוד וצריך האדם להזהר בה כדי להודיע על הנס...

אך מדוע נאמר כאן שהיא חביבה? האם אנחנו מחלקים ציונים למצוות? ומדוע זה כתוב דוקא כאן - בהלכות חנוכה?

בגמרא בשבת (כ"ג ע"ב) אפשר לראות את החשיבות של פרסום הנס מכך שהגמרא מגיעה למסקנה שאם לאדם אין מספיק כסף ליין של קידוש ולנרות חנוכה אז עדיף שיקנה נרות משום "פרסומי ניסא". גם בפסח אפשר לראות את החשיבות של פרסומי ניסא, בזה שאדם מצווה למכור כסותו בשביל לקיים את מצות ארבע כוסות משום פרסום הנס שבמצוה זו (מגיד משנה' הלכות חנוכה פ"ד הי"ב), ואפילו בפורים אנו רואים כי מצות קריאת מגילה דוחה מצוות כמו עבודת הקורבנות ותלמוד תורה משום פרסום הנס (מגילה ג' ע"ב).

מדוע מצוה זו כל כך חשובה, עד כדי כך שיש לה השלכות הלכתיות כה משמעותיות?

הרש"י מקלם אומר (חכמה ומוסר ח"א מאמר ס' פרסומי ניסא עמוד קכ"ה) שאת מצות פרסום הנס צריך אדם לעשות קודם כל בינו לבין עצמו. כאשר הוא מדליק את הנרות יתבונן וירגיש גודל הנס, ומי שאינו עושה זאת – מאבד את עיקר המצוה. עיקר המצוה היא להודיע גודל הנס ולהוסיף בשבח לאל – וזוהי חביבותה. כלומר מצות הדלקת הנרות חביבה עד מאוד בגלל פרסום הנס שבה, כי רק ההתבוננות וציור הנס פותחים את עינינו לראות את יסוד כל התורה - שהכל מהי יתברך ורק הוא אחראי לכל הטובות והניסים שיש לעם ישראל.

לאחר שהבנו את חשיבותו של פרסום הנס, יש להבין מה מיוחד בפרסום הנס דוקא בחג החנוכה, שהרי הדגש על עיקרון זה בחנוכה גדול מאשר בשאר החגים. בחג החנוכה פרסום הנס מתקיים בחוץ - יש לשים את החנוכיה בכיוון הרחוב, מצות ההדלקה היא בשעה שיש אנשים שהולכים בחוץ על מנת שפרסום הנס יהיה גדול יותר. לעומת זאת, בפסח ובפורים אמנם עיקרון פרסום הנס חשוב וצריך לקיימו, אך אופן קיומו הוא פנימי יותר - בפסח את מצות ארבע הכוסות עושים בבית, ובפורים את מקרא המגילה עושים בבית הכנסת. מה פשר הבדלים אלו באופן פרסום הנס?

על שאלה זו עונה ה'חתם סופר' (דרשות חתם סופר, ח"א דף סד) שמכיון שבפורים ובפסח הנס שנעשה עמנו היה גלוי וידוע לכל¹ ואין שום דרך לערער על הנס או להכחישו, לכן פרסום הנס בחגים אלו הוא פנימי יותר ופחות מורגש - אין צורך להראות לכל את עוצמת הקב"ה כיון שהיא ברורה לכולם.

בחנוכה הנס היה מוסתר, שהרי התרחשותו היתה בתוך בית המקדש ורק הכהנים שעסקו במנורה יכלו להבחין בנס הגדול שהתרחש, ובאופן טבעי - נס כזה קל מאוד להכחיש. לכן בחנוכה צריך לפרסם את הנס לכל, שכולם יראו את השגחתו של הקב"ה עלינו ואת האמונה שלנו בקב"ה שכל מה שהוא עושה זה בשבילנו, גם אם אנחנו לא תמיד רואים את זה. כעת מובן מדוע בחר הרמב"ם להדגיש את עניינו של פרסום הנס דוקא בחנוכה.

1. למרות שתהליך הנס בפורים היה נסתר ושם הי' לא מופיע במגילה - בסופו של דבר הנס היה גלוי מאוד שהרי המן ובניו נתלו על העץ והיהודים נלחמו והרגו בשונאיהם בכל מלכות אשורוש.